

Referat af Brugerrådets møde d. 10. maj 2022 – heldagsmøde i Mols Bjerger

Til stede ved mødet:

Joy Klein, Otto Hansen, Hans Gemælke, Carsten Skivild, Poul Arne Nielsen, Michael Dickenson, Hans-Peter Harpøth, Thorkild Danielsen, Poul Nold Jensen og Peter Brostrøm.

Punkter fra ekskursionen

Efter samling og morgenkaffe kørte rådet fra Øvre Strandkær mod Agri Bavnehøj, der med sine 137 meter over havets overflader er områdets højeste punkt. Herfra kan man overse det meste af ikke alene den kommende Naturnationalpark Mols Bjerger (NNP MB), men også store dele af den noget større Nationalpark Mols Bjerger.

Fra toppen af Agri Bavnehøj oplever man virkelig det kuperede landskab, der er formet af sidste istid. Høje bakker i højderygge og dybe dødishuller spredt ud over landskabet. Et landskab der i dag fremstår meget åbent, takket være indsatsen med at fjerne store partier af nåletræsplantager, der bl.a. blev gennemført i et EU Life-projekt fra 2004 og frem til 2008.

Rådet besøgte også et areal ved Låddenbjerg og Langbjerg, der er to bakketoppe i et nord-syd gående højdedrag. Det er et ca. 22 ha stort område, som det er lykkedes Naturstyrelsen (NST) at erhverve. Arealet omfatter flere partier af rigtig gammel og værdifuld overdrevsnatur.

Efter besøget ved Agri Bavnehøj kørte rådet til Skovbjerg, der står i kontrast til de store åbne vider med naturtypen overdrev. Skovbjerg er et område med naturskov, altså skov der ikke er plantet, men som formentligt har fået mulighed for at vokse frem i et landskab, der ellers langt tilbage i tiden har været forsøgt dyrket eller intensivt græsset af husdyr. Skovbevoksningen domineres af eg og bøg. Visse steder ses endnu undertrykte enebærbuske, som netop vidner om at området tidligere var en del af et lysåbent landskab. Dele af Skovbjerg har været underlagt skov-græsning gennem en lang årrække. Det var på turen tydeligt hvilken forskel græsningen har på skovnaturen, når man sammenlignede med den del som ikke er græsset.

Rådet gik op til mindestenen, der fortæller lidt af historien om bevarelsen af Mols Bjerger som værdifuld natur. A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal overdrog i 1971 Skovbjergs Jorder til staten. Fondens opkøb og efterfølgende salg af området til staten, reddede det fra at blive bebygget med sommerhuse. Senere fulgte staten op med yderligere opkøb af større eller mindre arealer. I dag er store dele af Mols Bjerger statsejet og fredet.

Rådet drøftede også friluftsliv og dets muligheder. Mols Bjerger er et af de mest besøgte naturområder på Djursland (sammen med Kalø Slotsruin). Der er mulighed for mange forskellige aktiviteter i området. Hovedbenyttelsen er vandring efter vandretursfolderens forskellige ruter, flere af disse er med Nationalpark Mols Bjergeres hjælp blevet certificeret og har dermed opnået international standard. Det er også muligt at gå på egen opdagelse via veje, stier, åbne arealer og skovbunden. Der er også gode muligheder for ridning og cykling i området.

Efter besigtigelsen af Skovbjerg kørte rådet tilbage til Øvre Strandkær til frokost i madpakkerummet.

Efter frokosten blev rådet præsenteret for et kort med den kommende NNP MB. Rådet blev orienteret om processen omkring tilblivelsen af det kommende udkast til projektforslag og tilhørende forvaltningsplan for NNP MB. Foruden de to nationale følgegrupper skal der nedsættes en lokal projektgruppe, der repræsenterer lokale brugere og interessenter. Denne lokale projektgruppe forventes at være nedsat i uge 20 og første møde i gruppen søges afholdt i juni.

I hele processen vil der givet blive berørt bekymringer, visioner, udfordringer osv. NST vil efter de første møder i henholdsvis den lokale projektgruppe samt de to nationale grupper udarbejde et udkast til projektbeskrivelse og en forvaltningsplan. Denne sendes ud til de tre grupper til drøftelse og kommentering på endnu et møde. Efter kommenteringen, så revideres projektudkastet og det sendes til godkendelse hos ministeren og støttepartierne. Efter en godkendelse fra politisk hold, så sendes udkast til projekt og forvaltningsplan ud i høring. Efter høringen skrives der et samlet notat, der fremstiller de emner, som høringen har fokuseret på. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan rettes evt. til igen inden de skal til endelig politisk behandling og beslutning. Hvis politikerne er tilfredse med projektbeskrivelse og forvaltningsplan, så vil processen gå over i en egentlig myndigheds fase, hvor alle nødvendige tilladelser skal indhentes inden vi kan indvie den nye NNP MB. Et forsigtigt skøn på, hvornår vi kan forvente at være så langt fremme er engang i 2023.

Brugerrådets rolle bliver primært, at der udpeges et medlem fra rådet til den lokale projektgruppe, og ellers orienterer vi bredt undervejs i processen.

Vi vil bestræbe os på at være meget åbne og tilgængelige i processen. Vi vil bl.a. forsøge at skabe et "åbent kontor" ved Øvre Strandkær, hvor vi der er tilknyttet projektet fra NST KJY på skift vil være til stede nogle dage og kan kontaktes direkte med spørgsmål og forslag, en snak om området, den kommende NNP eller blot noget man har oplevet. Alle skal være velkomne og der vil være kaffe på kanden.

Der blev spurgt til, hvorvidt der kan være private dyreholdere i NNP MB. Det kan der ikke, det bliver udelukkende statslige dyr, der skal gå i NNP. Det betyder naturligvis også, at vi bliver nødt til enten, at opsiges eller undlade at forlænge evt. aftaler vi har indgået om forpagtninger af arealer i NNP MB.

Der har været udtrykt lidt uro fra private lodsejere i området, hvor man bekymret for at den megen interesse for den kommende NNP MB og den ændrede adfærd ved skabelsen af NNP vil give flere besøgende på private arealer. NST har bl.a. derfor inviteret alle skelnaboer til et møde, hvor der vil blive orienteret om den kommende proces. Her vil der blive lejlighed til at vende bekymringer og evt. udfordringer.

Der blev spurgt til undersøgelse af biodiversiteten i NNP MB – om det også vil omfatte fuglene? Der bliver foretaget en baselineundersøgelse / monitoring af plante og dyrelivet i området. En undersøgelse der omfatter flere forskellige artsgrupper, lige fra planter over mosser, laver og insekter. Det er jo vigtigt at vi kan formidle hvilke forandringer, der sker med biodiversiteten i de udvalgte NNP'er. Hvorvidt det bliver en styrke for den ene eller den anden art, kan vi ikke vide på forhånd, idet vi jo ikke går efter at styrke forholdene for særlige arter, men derimod har fokus på de naturlige processer såsom naturlig hydrologi, store græsende dyr, fri bevægelighed for dyrene på store sammenhængende arealer, fri udvikling af plantesamfund (i et vist omfang), mere dødt ved i skovene og endelig et ophør af menneskets udnyttelse af naturressourcerne.

Der blev også udtrykt bekymring for om større breddeaktiviteter på friluftsområdet kan afholdes i de kommende NNP'er. Store arrangementer som f.eks. orienteringsløb i statens naturområder kræver allerede i dag ansøgning og tilladelse fra Naturstyrelsen med henblik på bl.a. vurdering af effekter på naturen. Den praksis vil fortsætte. Fremtidige aktiviteter i naturnationalparkerne er derfor som udgangspunkt velkomne, men tilladelser vil fremadrettet blive vurderet nøje under hensyntagen til ikke mindst de dyr og de naturværdier, der findes i de enkelte naturnationalparker.

Hvad med infrastrukturen i NNP MB? Skal den ændres til lukkede veje og stor p-pladser i udkanten, blev der spurgt til. Da der endnu ikke er skrevet en projektbeskrivelse og truffet nogen beslutninger om den kommende NNP MB, så er der endnu ikke afgjort noget, heller ikke hvad angår infrastrukturen. Det må altså afvente en drøftelse i de enkelte grupper og komme frem under debatten i fx den lokale projektgruppe. Så indtil vi kommer i gang er papiret rent uden forudgående faste udmeldinger fra NST-KJYs side.

Mødet efter frokost:

Orientering fra Naturstyrelsen Kronjylland

Jakob Thøgersen Dahl flytter fra kontoret ved Fussingø til skovfogedhuset ved Bregnet Kirke ved Rønne. Jakob bliver vores lokale kontaktperson til alle projekter og partnerskaber i forhold til alle vore arealer på Djursland.

Maria Voigt er ny medarbejder. Nyuddannet forstkandidat der bliver tilknyttet diverse større projekter med bl.a. NNP MB, Life Open Woods og en række andre opgaver. Maria har fået en 2 årig kontrakt.

Brugerrådet og dets fremtidige sammensætning

På sidste møde i Brugerrådet havde vi en drøftelse om dette, hvor der bl.a. blev redegjort for at kommunernes repræsentanter udgår af rådene. Vi afventer stadig et nyt kommissorium for de nye råd og derfor vil vi gerne afvente en yderligere drøftelse til vi har retningslinjerne.

Der er foruden brugerrådet en række lokale grupper og partnerskaber, som NST støtter sig til i forvaltningen af lokale arealer. Det kan være lokale grupper med særlig interesse for et områdes faciliteter. Et eksempel på en sådan lokal gruppe er "Fus'erne de søfriske" ved Fussing Sø, der går til hånde ved badepladsen og holder den ren og udvikler den til gavn og glæde for en lang række brugere. Eller partnerskabet omkring Nordre Fælled, som er en organisering med Randers Kommune, Bysekretariatet (boligsocial organisation i bebyggelsen Nordbyen), Randers Produktionshøjskole (FGU), Strømmen (en organisation der tilbyder et særlig tilrettelagt uddannelsesforløb) samt NST.

Det overordnede er at Brugerrådet skal forhold sig til de store linier i vores forvaltning af arealerne og den politik NST forfølger i administrationen.

Naturnationalpark Fussingø - status

Vi er nået så langt, at vi er i myndighedsfasen, hvor vi afventer tilladelser inden vi kan gå i gang med diverse konkrete anlægsarbejder og tiltag. Der er blevet indhentet tilbud på hegn omkring NNP Fussingø. Vi skal jo have et 2 meter højt hegn, idet vi skal have kronstyr i området. Men hegnet bliver ikke sat før end vi har tilladelserne til projektet.

Vi regner med at kunne holde os inden for det budget der er lagt for projekt, dvs. i omegnen af 20 millioner kr.

Den lokale projektgruppe samles snart igen for en orientering om processen, samt en drøftelse af de evt. tiltag, der kan blive tale om i Udskovene.

Klostermarken øst for Viborg

Intentionen med plejen af området Klostermarken, der ligger øst for Viborg Søerne, er at fastholde arealet som et åbent slettelandskab med enkelte skovholme og spredte trægrupper.

På meget lang sigt forventes disse trægrupper, at bestå af få store markante egetræer. Forbilledet er Dyrehaven nord for København (Eremitagesletten).

Målet for de mere åbne arealer er, at de skal udvikle sig fra de græsarealer, de er i dag, til et overdrev.

Sydligst i området ligger Brodding Bjerg med et markant fortidsminde. Og det er et mål at plejen genskaber udsigt til og fra fortidsmindet ved, at fjerne træopvækst inden for beskyttelseslinjen på 100 m (gælder dog ikke fredskov).

Naturmålsplanen for området medsendes referatet.

Ud i Naturen – nye reservationsmuligheder for shelters

Det er nu blevet muligt at reservere shelters på NST's arealer. Førhen var det ikke muligt og det var "først til mølle" – princippet der gjaldt.

Fra april i år er det nu muligt via hjemmesiden "Ud i Naturen" at reservere op til 2/3 af alle NST's shelters. Ved NST KJY drejer det sig om 11 lejrpladser med i alt 32 shelters. Heraf kan de 18 altså reserveres.

Reglerne er:

- Du kan booke et shelter i op til tre måneder i forvejen, og du vil blive bedt om at bekræfte bookingen 10 dage i forvejen.
- Alle bookbare shelters vil blive forsynet med et skilt.
- Bookninger giver fortrinsret til shelteret, hvis du tager det i brug inden kl. 20.
- Du skal dele pladsens andre faciliteter som bålplads og borde-bænkesæt med andre.
- Du kan booke et shelter i op til to sammenhængende døgn ad gangen.
- Større grupper på 15 eller flere, der er organiseret i eksempelvis foreninger, kan som hidtil booke en lejrplads med eller uden shelters i op til 12 måneder i forvejen.

Link til nyhed om reservation af shelters på NST's arealer:

<https://naturstyrelsen.dk/nyheder/2022/april/klar-til-naeste-ferie-nu-kan-du-booke-endnu-flere-shelters-i-vores-faelles-natur/>

Eventuelt

Urørt skov – Hjermind, der skal der virkelig ske noget med det område. Men hvad sker der med processen?

Der er ikke sket ret meget i processen omkring udlægningen af urørt skov, fordi flere af arealerne kom på den liste der omfatter NNP'erne. Vi sidder altså og afventer en politisk udmelding om hvilke arealer der skal udpeges som urørt skov, nu hvor der er afklaring om NNP'erne.

I regeringsgrundlag/forståelsespapiret er der et mål om i alt 75.000 ha urørt skov i Danmark, de første områder blev udlagt allerede i midten af 1990'erne og for at man kan nå det samlede område, så skal der stadig findes omkring 29.000 ha. Vi forventer at der meget snart kommer en udmelding om de nye arealer med urørt skov. Der vil så blive udarbejdet forvaltningsplaner for disse områder parallelt med udarbejdelsen af NNP-forvaltningsplaner.

Rådet fulgte op med en drøftelse af forholdene omkring CO2 binding i henholdsvis forstligt drevne skove kontra urørte skove. Der er forskellige synspunkter på hvilke skovtyper og driftsformer der binder mest..